

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL 2020 M. LAPKRIČIO 4 D. PRANEŠIMO**

2020 m. gruodžio 22 d. Nr. SP-23
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu ir atlikęs tyrimą 2020 m. lapkričio 4 d. pranešimo (toliau – Pranešimas) pagrindu dėl galimų akademinės etikos pažeidimų Lietuvos mokslo ir studijų institucijoje (toliau – Universitetas¹),

nustatė:

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) buvo gautas Pranešimas dėl galimų akademinės etikos pažeidimų Universitete.

Pareiškėjas² Pranešime nurodo, kad Universiteto darbuotojas ir pretendentas eiti pareigas Universitete viešo konkurso būdu³ (toliau – Universiteto darbuotojas⁴) savo veiksmais kito Universiteto darbuotojo (toliau – antras Universiteto darbuotojas⁵) atžvilgiu „sąmoningai [kenkė antro Universiteto darbuotojo] profesinei ir asmeninei reputacijai, [siekiant] iš anksto nuteikti atitinkamas [Universiteto] institucijas priimti <...> nepamatuotus ir nepagrįstus sprendimus, taip pat buvo vykdomas <...> kraštutinai neigiamos informacijos eskalavimas“⁶. Pareiškėjas nurodė, kad Universiteto Akademinės etikos kodekso (toliau – Kodeksas⁷) norma „lojalumas Universitetui, pagarba jo bendruomenei, kurios viena iš raiškos formų – problemų sprendimo Universiteto bendruomenės viduje prioritetas“ buvo pažeista šiais veiksmais: „dėstytojo ar darbuotojo vardo žeminimas dėl netinkamo elgesio ar akademinės drausmės pažeidimų“, „konfidencialios informacijos pavišėjimas“, „žala [Universiteto] įvaizdžiui“, „viešas [Universiteto] problemų svarstymas neišnaudojus visų galimybių jas spręsti pačiame

¹ Tarnybai duomenys apie Universitetą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

² Tarnybai duomenys apie Pareiškėją žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

³ Tarnybai duomenys apie viešą konkursą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

⁴ Tarnybai duomenys apie Universiteto darbuotoją žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

⁵ Tarnybai duomenys apie antrą Universiteto darbuotoją žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

⁶ Čia ir toliau laužtiniuose skliaustuose – Tarnybos pateikta informacija.

⁷ Tarnybai duomenys apie Kodeksą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

[Universitete]“; norma „teisingumas, vertinimo objektyvumas, nešališkumas“ buvo pažeista veiksmais „nesąžininga profesinė konkurencija tarp kolegų, konfliktų bei intrigų eskalacija“; norma „kolegialumas ir padorumas“ buvo pažeista veiksmu „universiteto bendruomenės nario žeminimas, ypač naudojantis savo, kaip dėstytojo, mokslo darbuotojo ar administratoriaus, viršenybe“; norma „konfidencialumas, pagarba žmogaus orumui ir autonomijai“ buvo pažeista veiksmais „konfidencialios privačios informacijos apie dėstytojus, studentus, ar darbuotojus, apie jų darbo užmokestį, akademinis įvertinimus ar nuobaudas, mokslinio darbo rezultatus, karjeros ketinimus, asmeninius reikalus ir pan. pavišinimas ar viešas aptarimas“.

Tarnyba dėl paaiškinimų ir papildomos informacijos kreipėsi į Pareiškėją, Universiteto darbuotoją, Universiteto rektorių⁸ ir Universitetą. Visi asmenys pateikė prašomą informaciją – paaiškinimus ir / ar dokumentus.

Dėl Universiteto darbuotojo veiksmų antro Universiteto darbuotojo atžvilgiu

Pareiškėjas Pranešime nurodo, kad Universiteto darbuotojas kreipėsi į Universiteto rektorių su prašymu „Dėl reagavimo į [antro Universiteto darbuotojo] akademinės etikos pažeidimus“ (toliau – Prašymas). Prašymą be Universiteto darbuotojo pasirašė dar penkiolika Universiteto akademinės bendruomenės narių ir dalis Universiteto studentų bendruomenės. Prašyme, atsižvelgiant į kontrolieriaus sprendime (toliau – kontrolieriaus sprendimas⁹) konstatuotus antro Universiteto darbuotojo akademinės etikos pažeidimus, prašoma „nedelsiant sustabdyti [antro Universiteto darbuotojo] kaip [administracijos darbuotojo] įgaliojimus, sustabdyti jo veiklą [atitinkamų] mokslų doktorantūros studijų komitetuose“. Pareiškėjo teigimu, Universiteto darbuotojas į Universiteto rektorių su Prašymu kreipėsi nelaukdamas Universiteto Etikos komisijos (toliau – Komisija¹⁰) rekomendacijų Universiteto rektoriui.

Pranešime nurodyta, kad tokia procedūra, kai Komisija teikia rekomendacijas rektoriui, numatyta Universiteto Statute (toliau – Statutas¹¹). Tarnybai susipažinus su Statuto ir Kodekso nuostatomis nustatyta, kad tokia procedūra reglamentuota Kodekse: „rektorius, gavęs [Komisijos] sprendimą, atsižvelgęs į [Komisijos] rekomendacijas dėl poveikio priemonių taikymo, gali imtis visų jo įgaliojimus atitinkančių poveikio priemonių prieš Kodekso pažeidėją, taip pat gali kreiptis į kitas Universiteto administracijos institucijas dėl jų kompetencijai priklausančių poveikio priemonių taikymo.“ Pareiškėjo teigimu, „neatmestina prielaida, kad [Prašymas] suformavo išankstinę [Komisijos] nuomonę“. Pareiškėjas savo paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad Prašymas „buvo įdėtas viešai prieigai (*Google Docs*) ir buvo agituojama jį pasirašyti visame [Universitete]“.

Universiteto darbuotojas savo paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „[antro Universiteto darbuotojo Universitete einamos pareigos] jau kurį laiką kėlė klausimus [Universiteto] bendruomenės narių tarpe, kol vyko <...> ginčai dėl [kontrolieriaus sprendimo]“, „po <...> žinios

⁸ Tarnybai duomenys apie Universiteto rektorių žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

⁹ Tarnybai duomenys apie kontrolieriaus sprendimą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

¹⁰ Tarnybai duomenys apie Komisiją žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

¹¹ Tarnybai duomenys apie Statutą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

[apie atitinkamos institucijos sprendimą¹²] <...> kilo iniciatyva pareikšti nuomonę apie tolesnį [antro Universiteto darbuotojo] darbą Universitete bei iškilusią grėsmę Universiteto reputacijai“, todėl „kartu su kolegomis <...> parengėme kreipimąsi į [Universiteto rektorių] prašydami neatidėliotinai spręsti, mūsų nuomone, susidariusią beprecedentę situaciją“. Universiteto darbuotojas taip pat paaiškino, kad „rengiant kreipimosi į [Universiteto rektorių] tekstą konsultacijos tarp [Universiteto] bendruomenės narių vyko įvairiais kanalais <...>. Visi bendruomenės nariai <...> pritarę kreipimosi tekstui buvo įtraukti tarp elektroninio laiško [kuriuo buvo išsiųstas Prašymas] adresatų“. Taip pat atkreiptas Tarnybos dėmesys, kad Prašymas „nebuvo platinamas naudojantis vidinės komunikacijos priemonėmis, pavyzdžiui, nebuvo publikuojamas naujienlaiškyje“. Universiteto darbuotojas taip pat nurodė, kad vadovaudamiesi Kodekso normomis, „išsakėme savo nuomonę apie akademinės etikos pažeidimo netoleravimą mūsų Universitete“.

Pareiškėjo Tarnybai kartu su Pranešimu pateiktoje Komisijos rekomendacijoje, atsižvelgiant į visas aplinkybes, Universiteto rektoriui rekomenduojama „atleisti [antrą Universiteto darbuotoją] iš visų pareigų nutraukiant su juo visas darbo sutartis“. Komisijos nuomone, vadovaujančios administracinės pareigos [Universitete] yra siejamos su nepriekaištinga reputacija. Komisija taip pat nurodė, kad „tolesnis bet kokių kitų (išskyrus vadovaujančias administracines) pareigų užėmimas [Universitete] turi priklausyti nuo [antro Universiteto darbuotojo] sąmoningumo akademinės etikos srityje demonstravimo, įskaitant viešą ir aiškų nagrinėjamo akademinės etikos pažeidimo pripažinimą bei įsipareigojimą nepažeisti akademinės etikos“.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad Universiteto rektorius, nesulaukęs Komisijos rekomendacijų, el. laišku (toliau – Universiteto rektoriaus el. laiškas¹³) kreipėsi į Universiteto akademinę bendruomenę, kuriame buvo išdėstytos tos pačios nuobaudos antro Universiteto darbuotojo atžvilgiu, kaip ir Prašyme. Iš Tarnybai pateiktos informacijos nustatyta, kad Prašymas Universiteto rektoriui išsiųstas tą pačią dieną, bet anksčiau nei išsiųstas Universiteto rektoriaus el. laiškas.

Universiteto rektoriaus el. laiške nurodyta, kad dviem dienomis anksčiau nei išsiųstas Universiteto rektoriaus el. laiškas, Universiteto Senatas „nutarė įpareigoti rektorių netęsti [antro Universiteto darbuotojo atitinkamo Universiteto padalinio vadovo] darbo sutartis“. Taip pat Universiteto rektoriaus el. laiške nurodyta, kad „rektoriaus įsakymu bus suspenduota [antro Universiteto darbuotojo] veikla [Universiteto] doktorantūros komitetuose“ ir kad Universiteto rektorius kreipėsi į Komisiją „su prašymu įvertinti [situaciją] pagal [Kodeksą]. Kiti sprendimai bus priimami atsižvelgiant į [Komisijos] rekomendacijas“. Universiteto rektoriaus el. laiške matyti, kad Universiteto rektorius kreipėsi į Universiteto darbuotojus, t. y. ne į visą Universiteto akademinę bendruomenę.

Universiteto rektorius paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „[antro Universiteto darbuotojo] akademinės etikos pažeidimo atvejis, atsižvelgiant į [antro Universiteto darbuotojo einamas pareigas Universitete], sulaukė gana didelio atgarsio tiek visuomenės informavimo priemonėse, tiek [Universiteto] bendruomenėje. Kita vertus, kiekvienas bendruomenės narys

¹² Tarnybai duomenys apie atitinkamos institucijos sprendimą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami. Informacija apie atitinkamos institucijos sprendimą visuomenės informavimo priemonėse pasirodė vieną dieną prieš Prašymo pateikimą Universiteto rektoriui ir Universiteto rektoriaus el. laiško išsiuntimą.

¹³ Tarnybai duomenys apie Universiteto rektoriaus el. laišką žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

[Universitete] turi teisę reikšti savo nuomonę jam rūpimais klausimais“. Taip pat nurodė, kad Universiteto rektoriaus el. laišku į Universiteto akademinę bendruomenę kreipėsi „nepriklausomai nuo [Prašymo], po viešai pasirodžiusios informacijos <...> [apie atitinkamos institucijos sprendimą¹⁴]“, be kita ko, siekdamas užtikrinti [Universiteto] veiklos skaidrumą <...>, bei užkirsti kelią šio klausimo nepagrįstam eskalavimui bei gandams bendruomenėje“.

Universiteto rektorius atkreipė Tarnybos dėmesį į tai, kad „Senatas gali skirti [atitinkamų Universiteto akademinų padalinių] vadovais tik nepriekaištingos reputacijos asmenis, todėl šis Senato nutarimas negali būti vertinamas kaip nuobauda“. Atkreiptinas dėmesys, kad nepriekaištingos reputacijos reikalavimas Universiteto akademinų padalinių vadovams nėra numatytas nei MSĮ, nei Statute. Universiteto rektorius paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „nors [Universiteto] Senato [posėdžio] protokole neatsispindi tokio [Universiteto] Senato nutarimo priežastys ir argumentai, tačiau vertinant tai, kad viešojoje erdvėje jau buvo išviešinta [apie atitinkamos institucijos sprendimą antro Universiteto darbuotojo atžvilgiu dėl akademinės etikos pažeidimų], [Universiteto] Senato nariai, naudodamiesi savo diskrecijos teise, priimdami sprendimą galėjo atsižvelgti į šią informaciją“. Kita vertus, iš Universiteto Senato nutarimo matyti, kad buvo sprendžiama dėl visų Universiteto atitinkamų padalinių vadovų pareigas einančių asmenų, ne tik dėl antro Universiteto darbuotojo, taip pat matyti, kad šio klausimo svarstymas Universiteto Senate buvo neatidėliotinas, nes Universiteto atitinkamų padalinių vadovų pareigas einančių asmenų darbo sutartys baigėsi po penkių dienų nuo Universiteto Senato posėdžio.

Universiteto pateiktame Senato posėdžio protokole nurodyta, kad posėdyje dalyvavo 54 iš 69 Senato narių. Senatas posėdžio metu taip pat svarstė klausimą dėl įgaliojimo Universiteto rektoriui pratęsti Universiteto darbuotojų darbo sutartis ir įgaliojimo Universiteto rektorių: 1) ne nutraukti, o netęsti antro Universiteto darbuotojo atitinkamo Universiteto padalinio vadovo darbo sutarties su Universitetu – tam Senato posėdyje dalyvavę nariai pritarė vienbalsiai; 2) pratęsti darbo sutartis su kitais atitinkamų Universiteto padalinių vadovais. Iš Tarnybai pateiktos informacijos nustatyta, kad antro Universiteto darbuotojo darbo sutartis dėl atitinkamo Universiteto padalinio vadovo pareigų su Universitetu buvo terminuota ir baigėsi po penkių dienų nuo Senato posėdžio datos.

Senato darbo reglamento 26 punkte nurodyta, kad „Senato posėdžiai yra teisėti, kai juose dalyvauja ne mažiau kaip 2/3 Senato narių“, 27 punkte nustatyta, kad „Senato nutarimai priimami posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma“.

Universiteto Statuto 30.10 papunktyje nustatyta, kad Senatas „rektorius teikimu slapto balsavimu tvirtina ir atšaukia [atitinkamų Universiteto padalinių] vadovus“, 70 punkte nustatyta, kad Senatas rektorius teikimu tvirtina ir atšaukia Universiteto akademinų padalinių vadovus.

Universiteto rektorius paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „klausimas dėl akademinų padalinių vadovų skyrimo laikinai [eiti] pareigas <...> buvo pristatomas [Universiteto] Senato posėdžio metu žodžiu, rašytinio teikimo Senatui nebuvo. Informacijos apie pristatymą posėdžio metu yra tiek, kiek įtraukta į [Tarnybai pateiktą] posėdžio protokolą“. Atkreiptinas dėmesys, kad minėtame Universiteto Senato posėdžio protokole nurodyta tik tiek, kad „Svarstyta. Dėl įgaliojimo rektoriui pratęsti [Universiteto atitinkamų padalinių vadovų] darbo sutartis.“ Universiteto rektorius nurodytas kaip šį klausimą Universiteto Senato nariams pristatęs asmuo.

¹⁴ Žr. 12 išnašą.

Atsižvelgiant į tai, kad Universiteto Senatas nutarė netęsti antro Universiteto darbuotojo darbo sutarties dėl atitinkamo Universiteto padalinio vadovo pareigų su Universitetu likus dviem dienoms iki Prašymo išsiuntimo Universiteto rektoriui ir Universiteto rektoriaus el. laiško išsiuntimo Universiteto darbuotojams, taip pat likus daugiau kaip dviem savaitėms iki Komisijos rekomendacijų, teiginys, kad Prašyme išdėstytu reikalavimu „nedelsiant sustabdyti [antro Universiteto darbuotojo] kaip [administracijos darbuotojo] įgaliojimus“ buvo siekiama iš anksto nuteikti Komisiją priimti atitinkamus sprendimus, laikytinas nepagrįstu.

Universiteto rektorius paaiškinimuose Tarnybai taip pat įvardijo, kokių veiksmų ėmėsi atsižvelgdamas į Komisijos rekomendacijas: viešas papeikimas, neskrymas eiti vadovaujančių administracinių pareigų, laikinas nušalinimas nuo darbo su Universiteto studentais ir doktorantais. Universiteto rektorius taip pat pateikė savo prašymą Senatui įvertinti Pareiškėjo tinkamumą toliau eiti viešo konkurso tvarka užimamas pareigas (dėl darbo su studentais ir doktorantais).

Universiteto viešo konkurso tvarkos aprašo¹⁵ 18 punkte nustatyta, kad „konkursą profesoriaus, docento, vyriausiojo mokslo darbuotojo, ir vyresniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti organizuoja ir darbuotojus iš kandidatų slaptu balsavimu renka Senatas“.

Universiteto Statuto 39.1 papunktyje nustatyta, kad „Senato nutarimai priimami visų Senato narių balsų dauguma, kai <...> sprendžiama, ar Senato išrinktas arba patvirtintas asmuo gali toliau eiti pareigas“.

Senato darbo reglamento 26 punkte nurodyta, kad „Senato posėdžiai yra teisėti, kai juose dalyvauja ne mažiau kaip 2/3 Senato narių“, 27.1 papunktyje nustatyta, kad „Senato nutarimai priimami visų Senato narių balsų dauguma, kai <...> Sprendžiama, ar Senato išrinktas ar patvirtintas asmuo gali toliau eiti pareigas“.

Universitetas pateikė Senato posėdžio, kurio metu Pareiškėjas buvo išrinktas eiti Universiteto profesoriaus pareigas, protokolą.

Iš Universiteto pateiktų dokumentų matyti, kad Senatą tuo metu, kai vyko posėdis, kuriame buvo sprendžiama dėl Pareiškėjo tinkamumo toliau eiti viešo konkurso tvarka užimamas pareigas, sudarė 61 narys, o posėdyje dalyvavo ir balsavo 45 nariai iš 61, t. y. daugiau nei 2/3 (41). Universiteto pateiktame Senato nutarime nurodyta, kad dėl antro Universiteto darbuotojo tinkamumo toliau eiti viešo konkurso tvarka užimamas profesoriaus pareigas 20 Senato narių balsavo „už“, t. y. mažiau nei visų Senato narių (61) dauguma.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Senato nutarimas dėl Pareiškėjo tinkamumo toliau eiti viešo konkurso tvarka užimamas profesoriaus pareigas Universitete priimtas laikantis Universiteto Statuto ir Senato darbo reglamento nuostatų.

Pareiškėjas taip pat atkreipė dėmesį, kad Universiteto darbuotojas, pretenduodamas eiti pareigas Universitete viešo konkurso būdu, „toliau eskalavo konfliktą ir naudojo jį savo <...> kampanijai [konkurse]. Iš esmės buvo organizuojamas viešas linčo teismas [viešo konkurso procedūrose], kuris buvo naudojamas kaip strategija ir taktika“. Pareiškėjas pateikė nuorodas į minėtų konkurso procedūrų, vykusių po maždaug dviejų mėnesių nuo Prašymo išsiuntimo Universiteto rektoriui, vaizdo įrašus. Juose matyti, kad Universiteto darbuotojas kėlė klausimą, ar buvo pokyčių procedūrų reglamentavime, jeigu vėl pasikartotų panašus atvejis kaip tas, kuris susijęs su antru Universiteto darbuotoju (kontrolieriaus ar Komisijos sprendimu nustatytas akademinės etikos pažeidimas), taip pat kalbėjo apie Universiteto įvaizdį ir reputaciją, o antro

¹⁵ Tarnybai duomenys apie Universiteto viešo konkurso tvarkos aprašą žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

Universiteto darbuotojo atvejį skaidrėje pateikė kaip vieną iš kelių pavyzdžių, neįvardydamas asmens duomenų žodžiu. Pažymėtina, kad nei Pareiškėjas, nei antras Universiteto darbuotojas šiame viešame konkurse kaip pretendentai nedalyvavo.

Papildomai Pareiškėjas atkreipė Tarnybos dėmesį į tai, kad kontrolieriaus sprendime du asmenys buvo pripažinti padarę akademinės etikos pažeidimų, tačiau kitam asmeniui „jokių sankcijų ar viešų kaltinimų, kad „diskredituoja akademinį procesą, legitimuoja akademinės etikos pažeidimus [Universitete] ir šiaip meta šešėlį visai [Universiteto] bendruomenei, nebuvo“.

Pažymėtina, kad Pareiškėjo minimame kontrolieriaus sprendime nustatyta, kad kitas asmuo, būdamas kitos mokslo ir studijų institucijos bendruomenės narys, pažeidė būtent savo mokslo ir studijų institucijos, kuri nėra Universitetas, akademinės etikos kodekso nuostatas. Atsižvelgiant į tai, kad kitas asmuo, kontrolierius sprendime taip pat pripažintas pažeidusiu akademinės etikos kodekso nuostatas, nėra Universiteto bendruomenės narys, nėra jokio teisinio pagrindo, kad būtent Universiteto bendruomenė ar Universitetas turėtų jam taikyti sankcijas ar pan.

Kodekse nustatyta, kad akademinės laisvės ir atsakomybės principas taip pat yra „įsitikinimų ir žodžio laisvė, kritinio mąstymo tradicija ir atviro diskutuotinų klausimų svarstymo atmosfera, pagrįsta geranoriškumu ir atsakomybe už savo veiksmus“.

Atkreiptinas dėmesys, kad įsitikinimų ir žodžio laisvė yra suteikiama visiems Universiteto bendruomenės nariams be išimties, t. y. jos ribojimas yra draudžiamas, nebent tai pasireikštų Kodekse nustatytu elgesiu, pažeidžiančiu aukščiau nurodytą Kodekso normą: „nepakantumas kitokiai studentų ar kolegų nuomonei ir argumentuotai kritikai; dėstytojo ir studento teisės pasakyti ir ginti savo nuomonę priimant sprendimus ignoravimas arba sąmoningas ribojimas; teisės atsakyti į kritiką ar kaltinimus ignoravimas arba sąmoningas ribojimas“. Iš Tyrimo metu nustatytų aplinkybių nėra nei vienos, kuri patvirtintų, kad Universiteto darbuotojo ar Universiteto rektoriaus elgesys antro Universiteto darbuotojo atžvilgiu galėtų būti kvalifikuojamas kaip Kodekse nustatytos elgesio formos, kurios pažeidžia Kodekse nustatytą akademinės laisvės ir atsakomybės principą. Kodekse deklaruojama ir atsakomybė už savo veiksmus, o tai suponuoja, kad kiekvienas Universiteto akademinės bendruomenės narys turėtų atsakingai reikšti savo mintis, taip pat manytina, kad reiškiamą kritiką turėtų būti konstruktyvi ir susijusi su Universitete vykdoma veikla, bet ne asmeninėmis akademinės bendruomenės narių savybėmis, o pateikiama informacija – pagrįsta, argumentuota, taip pat turėtų būti vengiama necenzūrinių žodžių, gerbiamos kito asmens pažiūros, nuomonė, privatumas ir pan.

Kodekse taip pat nustatyta, kad Universiteto bendruomenės nariai įsipareigoja ne tik patys nepažeisti Kodekso nuostatų, bet ir „pažeidimus šalinti moralinio poveikio priemonėmis: kritikuojant, pasmerkiant, atsiribojant, nutraukiant bendradarbiavimą“.

Atsižvelgiant į tai, kad kontrolieriaus sprendime buvo konstatuotas antro Universiteto darbuotojo akademinės etikos pažeidimas, manytina, kad Universiteto bendruomenė turi teisę imtis Kodekse numatytų moralinio poveikio priemonių pažeidimams šalinti – „kritikuojant, pasmerkiant, atsiribojant, nutraukiant bendradarbiavimą“, tačiau tai turi daryti atsakingai ir laikydamiesi tiek Kodekso, tiek kitų teisės aktų reikalavimų.

Universiteto darbuotojas savo kalboje nevartojo žeminančių epitetų, neteikė klaidinančios, netikros informacijos, pagrįstai išreiškė savo nuomonę dėl antro Universiteto darbuotojo galimybių toliau dirbti Universitete, Universiteto vidaus teisės aktų pokyčių ir kt. Pastebėtina, kad

Universiteto darbuotojas nesiėmė jokių veiksmų, kol nebuvo priimtas atitinkamos institucijos sprendimas dėl antro Universiteto darbuotojo akademinės etikos pažeidimų ir apie tai paskelbta visuomenės informavimo priemonėse, t. y. tik sulaukęs neginčijamo atitinkamos institucijos sprendimo kreipėsi į Universiteto rektorių, ir atsižvelgdamas į susidariusios situacijos Universitete sprendimo ypatumus, kėlė klausimus viešo konkurso atitinkamoms pareigoms Universitete eiti procedūrų metu.

Tarp tyrimo metu surinktų duomenų nėra tokių, kurie patvirtintų antro Universiteto darbuotojo pažeminimą dėl padarytų akademinės etikos pažeidimų, ypač Universiteto darbuotojui naudojantis savo, kaip dėstytojo, mokslo darbuotojo ar administratoriaus, viršenybe, konfidencialios informacijos paviėšinimà, žalà Universiteto įvaizdžiui, viešà Universiteto problemų svarstymà neišnaudojus visų galimybių jas spręsti pačiame Universitete, nesàžiningà profesinę konkurenciją tarp kolegų, konfliktų bei intrigų eskalacijà.

Atsižvelgiant į tai, kad iš tyrimo metu surinktos informacijos matyti, kad Universiteto darbuotojas teikė prioritetà problemų sprendimui Universiteto bendruomenės viduje, t. y. kreipėsi į Universiteto bendruomenės narius, Universiteto rektorių, bet ne žiniasklaidà ar pan., o viešo konkurso pareigoms Universitete eiti procedūros vyko jau po to, kai Universitete Pareiškėjo atžvilgiu buvo priimti beveik visi sprendimai, susiję su antro Universiteto darbuotojo akademinės etikos pažeidimu, ir naudojosi Kodekse numatyta teise „pažeidimus šalinti moralinio poveikio priemonėmis“, taip pat į tai, kad atitinkamos institucijos sprendimas buvo paskelbtas viešai iki Prašymo išsiuntimo dienos, pagrindas konstatuoti, kad Universiteto darbuotojas pažeidė Kodekso normà „lojalumas Universitetui, pagarba jo bendruomenei, kurios viena iš raiškos formų – problemų sprendimo Universiteto bendruomenės viduje prioritetas“ veiksmis „dėstytojo ar darbuotojo vardo žeminimas dėl netinkamo elgesio ar akademinės drausmės pažeidimų“, „konfidencialios informacijos paviėšinimas“, „žala [Universiteto] įvaizdžiui“, „viešas Universiteto problemų svarstymas neišnaudojus visų galimybių jas spręsti pačiame [Universitete]“; normà „teisingumas, vertinimo objektyvumas, nešališkumas“ veiksmis „nesàžininga profesinė konkurencija tarp kolegų, konfliktų bei intrigų eskalacija“; normà „kolegialumas ir padorumas“ veiksmu „universiteto bendruomenės nario žeminimas, ypač naudojantis savo, kaip dėstytojo, mokslo darbuotojo ar administratoriaus, viršenybe“; normà „konfidencialumas, pagarba žmogaus orumui ir autonomijai“ veiksmis „konfidencialios privačios informacijos apie dėstytojus, studentus, ar darbuotojus, apie jų darbo užmokestį, akademinis įvertinimus ar nuobaudas, mokslinio darbo rezultatus, karjeros ketinimus, asmeninius reikalus ir pan. paviėšinimas ar viešas aptarimas“, nenustatytas.

Dėl spaudimo Universiteto bendruomenei ir rektoriui

Pranešime Pareiškėjas nurodė, kad „Universiteto bendruomenės nariams buvo daromas spaudimas pasirašyti [Prašymà], o nesutikus to padaryti buvo reiškiamas didelis nepasitenkinimas ir pasipiktinimas“. Pareiškėjas nurodė tris asmenis¹⁶, kurie galėtų patvirtinti šį teiginį – nei vieno iš nurodytų asmenų nėra pasirašiusiųjų Prašymà sąrašė. Papildomuose paaiškinimuose Tarnybai Pareiškėjas pateikė susirašinėjimo tekstinėmis žinutėmis nuotraukas tik su vienu iš Pranešime nurodytų trijų asmenų. Tarnyba, prašydama pateikti informacijà, kuri galėtų patvirtinti Pareiškėjo

¹⁶ Tarnybai duomenys apie Pareiškėjo nurodytus asmenis žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

nurodytas aplinkybes, atskirais raštais kreipėsi į visus tris Pareiškėjo nurodytus asmenis. Pirmas asmuo nurodė, kad Tarnybos „rašte nurodytos informacijos, kurią galėčiau pateikti, neturiu“. Antras asmuo nurodė, kad „man nebuvo siūlomas pasirašyti [Prašymas], todėl negaliu pakomentuoti grynai su juo susijusių aplinkybių“. Paskutinis asmuo nurodė, kad „buvo šioks toks primygtinis raginimas ir įrodinėjimas pirmiausiai [iš Universiteto darbuotojo] pusės visai [profesinei sąjungai] oficialiai pasmerkti [antrą Universiteto darbuotoją], su kuo aš nesutikau“, taip pat nurodė, kad „bandžiau siūlyti humaniškesnes ir konstruktyvesnes formuluotes tam tekstui, bet [Universiteto darbuotojas] tą atmetė“. Kartu Tarnybai pateikė socialinio tinklo *Facebook* grupėje¹⁷ paskelbto įrašo bei Universiteto darbuotojo komentarų po minėtų įrašų nuotraukų. Iš pateiktų nuotraukų matyti, kad paskutinis asmuo nurodė dar svarstantis, ar pasirašyti Prašymą, Universiteto darbuotojas skatino paskubėti, nes Universiteto reputacijai, kartu ir jo bendruomenei, yra kilusi grėsmė. Vėliau paskutinis asmuo siūlo keisti teksto formuluotes Prašyme ir nurodo, kad esamos redakcijos nepasirašys, o Universiteto darbuotojas nurodo, kad siūlymų laukia, bet Prašymą jau yra pasirašę kiti asmenys, todėl kardinalus formuluočių keitimas negalimas. Iš paskutinio asmens pateiktos informacijos matyti, kad galimai nesutapo nuomonės dėl raginimo pasirašyti Prašymą, tačiau tai pagrindžiantys duomenys Tarnybai nepateikti – kaip nurodė paskutinis asmuo, „daugiausia ginčų [vyko] telefonu (ir neturiu įrašo)“. Taip pat iš pateiktų komentarų nuotraukų matyti, kad Universiteto darbuotojas iš tiesų skatino paskubėti, „netempti gumos“ ir reaguoti į susidariusią situaciją pasirašant Prašymą, tačiau spaudimo ar nepasitenkinimo požymiai Universiteto darbuotojo komentaruose nenustatyti.

Pareiškėjas Pranešime taip pat nurodė, kad „rektorius pats asmeniškai teigė, kad jam yra daromas tiesioginis spaudimas [antro Universiteto darbuotojo] atžvilgiu pritaikyti daugybines nuobaudas, o [Universiteto darbuotojas buvo įvardytas kaip pagrindinis tų veiksmų iniciatorius]“. Iš Universiteto rektoriaus el. laiško nėra galimybės nustatyti galimo tiesioginio spaudimo darymo jam. Kitų tokią informaciją pagrindžiančių dokumentų Tarnyboje taip pat nebuvo gauta. Pareiškėjas savo paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad apie minėtą tiesioginį spaudimą „turi kalbėti Rektorius, bet [dviejų dienų iki ir vienos dienos po Prašymo pateikimo Universiteto rektoriui laikotarpyje] vyko daug asmeninių pokalbių su Rektoriumi. Jų metu daug kartų buvo paminėtas spaudimas jam“.

Universiteto rektorius, susipažinęs su Pranešimu, savo paaiškinimuose dėl galimo spaudimo ir Pareiškėjo pateiktų teksto žinučių Tarnybai nurodė, kad „nepamenu galimai turėto susirašinėjimo [su Pareiškėju] ir nesu išsisaugojęs tekstinių žinučių“.

Pareiškėjas savo paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „Rektorius savo žinutėje (žr. pridėtą paveikslą apačioje) aiškiai nurodo, kad dar [dvi dienos prieš Prašymo gavimą] kalbėjo su <...> [Komisijos] pirmininku, jei [Komisija] svarstys mano atvejį, tai jų sprendimas bus griežtesnis. Visa tai vyko prieš numatomą [Komisijos] posėdį, kuris įvyko tik [po dviejų savaitių]. Galima manyti, kad [Komisijos] pirmininkas jau turėjo išankstinę nuostatą dėl būsimo sprendimo, nors [Komisija] sprendimus turi priimti kolegialiai. Kita vertus, išankstinę [Komisijos] pirmininko nuomonę taip pat galima vertinti kaip spaudimą Rektoriui“. Pareiškėjo pridėtoje mobiliojo telefono žinutės nuotraukoje matyti žinutės siuntėjo – Universiteto rektoriaus – vardas ir pavardė, tačiau nėra galimybės identifikuoti žinutę rašiusiojo asmens telefono numerio ir kitos informacijos, kuri reikalinga identifikuoti asmens tapatybę. Atkreiptinas dėmesys, kad pats Pareiškėjas

¹⁷ Tarnybai duomenys apie socialinio tinklo *Facebook* grupę žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami.

nepateikia jokių duomenų, patvirtinančių, kad Komisijos pirmininkas turėjo išankstinę nuomonę, kurią suformavo Prašyme išdėstyti reikalavimai, ir kad galimai turima išankstinė nuomonė lėmė Komisijos sprendimą. Minėtoje mobiliojo telefono žinutėje nurodoma, kad Komisijos pirmininkas „priminė buvusį šio klausimo svarstymą, tai nuomonių buvo visokių“¹⁸, t. y. Komisijoje, kaip kolegialiam organe, buvo skirtingų jos narių nuomonių, o ne vien pirmininko siūloma pozicija, todėl pagrindas teigti, kad Komisijos pirmininko išankstinis nusistatymas turėjo įtakos Komisijos parengtoms rekomendacijoms Universiteto rektoriui, nenustatytas.

Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo nurodyti asmenys ir Universiteto rektorius informacijos ar ją patvirtinančių duomenų dėl galimo spaudimo pasirašyti Prašymą ar imtis kitų veiksmų Pareiškėjo atžvilgiu nepateikė, taip pat į tai, kad pagrindas teigti, kad Komisijos pirmininko išankstinis nusistatymas turėjo įtakos Komisijos parengtoms rekomendacijoms Universiteto rektoriui, nenustatytas, Pareiškėjo teiginiai, kad Prašyme išdėstytas reikalavimas „sustabdyti [antro Universiteto darbuotojo] veiklą [atitinkamų] mokslų doktorantūros studijų komitetuose“, ir kad Universiteto rektoriui ir bendruomenės nariams buvo daromas spaudimas, laikytini nepagrįstais.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs turimą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 10 punktu:

nusprendė:

pripažinti Pranešimą nepagrįstu.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102, Vilnius) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo datos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė

¹⁸ Čia pabraukta Tarnybos.